

МЕТАЛЬНА ЗБРОЯ САМУРАЇВ

Богдан ВІНОГРАДСЬКИЙ, Михайло ОСТРОВСЬКИЙ

*Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського, Україна*

Вступ. В епоху постійних воєн японські воїни-самураї, як і інші воїни в усьому світі, постійно вдосконалювали й розробляли нові види та форми зброї. Не стала винятком і метальна зброя, яку широко використовували на Японських островах. Українські вчені цієї проблематики майже не торкалися, незважаючи на те, що національні види стрільби з лука у світі на теперішній час мають значну кількість прихильників.

Мета — охарактеризувати основні види метальної зброї у самураїв.

Під час дослідження виникло багато суперечностей, пов'язаних насамперед зі складнощами перекладу японської мови, які виникли в західних дослідників, українських науковців, а також з наявністю широких синонімічних рядів, що характеризують метальну зброю самураїв.

Виявлено такі механічні пристрої для метання снаряда: «вайкю», «дайкю», «теппюмі», «оюмі», «юмі», «ісююмі» [1, 2, 3, 4].

«Вайкю» дослівно перекладається як японський лук. Це вид японських луків, які існують у двох формах: дайкю (дослівно довгий лук) і хайкю (короткий лук). Зазначимо, що японці цей термін можуть трактувати також як «західну» (тобто олімпійську) стрільбу з лука.

Дайкю — довгий лук. Часто його синонімом є звичний нам «юмі», що позначає традиційний японський лук, а також «оюмі», що дослівно перекладається як великий лук. Існує інша інформація щодо цього терміну, тому вважаємо, що «оюмі» — це вид металевого пристрою, який нагадує арбалет і виконує функції балісти [1, 2, 3, 4].

Зазначимо, що у світі є значна кількість механічних пристроїв, які за принципом своєї дії схожі до функціонування лука. Іноді такі засоби називають різновидом лука або його похідними. Часто вони виникли завдяки еволюціонуванню, наприклад арбалет. У Японії були поширені також такі засоби, як теппоюмі або японський облоговий арбалет — оюмі. Детальний аналіз показав, що оюмі це не облогова баліста, а великий арбалет, який використовували під час облоги дерев'яних укріплень ще в V–VII століттях. Самі ієрогліфи «оюмі» означають «великий лук». Підкреслюємо, що снарядами для метання могли бути спеціальні стріли, а також камені. Потужностей цього пристрою було замало для пробиття стін, однак цілком вистачало для ураження живої сили противника [4].

Ісююмі — аналог катапульти чи требушета. Дослівно перекладається як «кам'яний лук» — тобто лук, який метає каміння. До стрільби з лука має віддалений стосунок (окрім механічного принципу дії), проте варто зауважити на те, що японці для його позначення, використовують ієрогліф «юмі», тобто лук [4].

Теппоюмі — це ручний арбалет, який є аналогом відповідного європейського типу. Ієрогліфи, з яких складається це слово, означають «лук» та «нахил». І не дарма, адже щоб його розтягнути треба було зігнутися (тобто нахилитися до ніг). Констатуємо, що ця зброя виникла під впливом китайського військового мистецтва й культури. Теппоюмі не надто широко застосовували японці свого часу, однак у певній ситуації він надавав військову перевагу завдяки своїм техніко-тактичним характеристикам [4].

Хайкю — короткий лук, довжина якого не перевищувала 191 см (6 сяку та 3 сунь). Він також є асиметричним (тобто центр руків'я «ділить» лук у співвідношенні 1:2). Найчастіше використовували лучники-вершники, адже короткий лук набагато легше застосовувати верхи на коні. Це також предмет синтоїстських релігійних обрядів [1, 3].

Дайкю — довгий лук. Більш відомий як просто «юмі». Традиційний довгий японський лук (221 см або 7 сяку 3 сунь). Має специфічну будову й форму, яку розвивали й удосконалювали століттями. І тепер використовують у статичному положенні і верхи на коні, у практиці кюдо, і в релігійних і святкових обрядах. Найбільш популярний і відомий вид традиційного лука у світі [1, 2].

«Юмі» — єдиний термін, який означає традиційний лук, що внесений у найпопулярніші західні термінологічні словники, зокрема до офіційного термінологічного словника зі стрільби з лука від WA (World Archery) [5].

Юмі — це традиційний японський асиметричний лук завдовжки понад два метри (212–245 см) Традиційний лук виготовляють з бамбуку, хоча тепер замість нього використовують кеврал і карбон [1, 2, 3].

Висновок. Охарактеризовано найпоширеніші види метальної зброї, яку використовували самураї: дайкю, хайкю, теппоюмі, оюмі, ісююмі, юмі.

Список використаних джерел

1. History of Japanese Archery – Kyudo, Yabusame and Yumi [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.historyofarchery.com/archery-history/japanese-archery/> Дата звернення 11.11.2023
2. Onuma, Hideharu (1993). Kyudo: The Essence and Practice of Japanese Archery (1 ed.). Tokyo: Kodansha International Ltd. p.43 ISBN 978-4-7700-1734.
3. The Asymmetrical Japanese Longbow by Graham Ashton 1997 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.kyudo-geneve.ch/kk_en/articles/doc/yumi.pdf Дата звернення 11.11. 2023
4. Shudo (手弩) and Ōyumi (大弓) — Japanese Crossbows [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gunbai-militaryhistory.blogspot.com/2019/01/dokyu-japanese-crossbow.html?m=1> Дата звернення 11.11.2023
5. Archery Glosary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.phillyarchery.com/archery-glossa> Дата звернення 25.12.2023.